

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 696

van **ORRY VAN DE WAUWER**

datum: 2 juni 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Petrochemie haven Antwerpen - Affakkeling

In de loop van 2020 verschenen op verschillende momenten en verschillende (sociale) media berichten over het massaal affakkelen door de petrochemische industrie in de Antwerpse haven. Begin dit jaar zou het gegaan zijn om een raffinaderij van Total. Eind vorig jaar was dat ook al eens het geval bij BASF en Borealis. Ook begin juni was een vlam en rookwolk van ver te zien.

Affakkelen betreft het verbranden van restproducten uit (petro)chemische installaties, hetgeen courant gebeurt bij een groot onderhoud of bij een storing aan de installatie. Vaak gaat het affakkelen gepaard met metershoge vlammen, heel wat lawaai en lichtoverlast. Dat leidt dan weer tot - vaak terecht - klachten van buurtbewoners.

1. Bestaat er normering op het vlak van luchtvervuiling, geluids- en lichtoverlast betreffende het affakkelen in de industrie? Zo niet, heeft de minister dan plannen om een dergelijke normering op te stellen?
2. Zijn er al studies gebeurd naar de mogelijk schadelijke effecten voor mens, dier en milieu die veroorzaakt worden door het affakkelen? Plant de minister een dergelijke studie?
3. Is het affakkelen in de raffinaderij van Total in de periode van 17-18 februari 2020 vooraf gemeld bij de Vlaamse Milieumaatschappij en zo ja, heeft de VMM daarop een controleur gestuurd om na te gaan of de fakkel conform de wetgeving werd gebruikt?
4. Heeft het meetnet van de VMM in de periode van 17-18 februari 2020 verhoogde concentraties verontreinigende stoffen in de lucht aangetroffen in de buurt van de haven van Antwerpen? Zijn daarbij concentraties aangetroffen die een gevaar zouden kunnen betekenen voor de volksgezondheid?
5. Is het affakkelen op 2 juni 2020 vooraf gemeld bij de VMM en zo ja, heeft de VMM daarop een controleur gestuurd om na te gaan of de fakkel conform de wetgeving werd gebruikt? Door welk bedrijf werd in deze periode afgefakkeld?
6. Heeft het meetnet van de VMM in de periode rond 2 juni 2020 verhoogde concentraties verontreinigende stoffen in de lucht aangetroffen in de buurt van de haven van Antwerpen? Zijn daarbij concentraties aangetroffen die een gevaar zouden kunnen betekenen voor de volksgezondheid?

7. Is het meetnet van de VMM in staat een voldoende gedetailleerd beeld te geven van dit type verontreinigingen? Zo niet, heeft de minister dan plannen om het meetnet te optimaliseren?
8. Kan de minister een overzicht geven van alle meldingen van affakkelingen in de haven van Antwerpen in 2019 en 2020? Werden er ook niet-gemelde affakkelingen waargenomen?
9. In de Rotterdamse haven biedt het bedrijf Holland-RET een alternatief aan in de vorm van speciale gasturbines die restgassen kunnen omzetten in elektriciteit.
Is dit systeem bekend en een mogelijk alternatief voor het affakkelen in de Antwerpse haven?

ANTWOORD

op vraag nr. 696 van 2 juni 2020

van **ORRY VAN DE WAUWER**

1. Fakkels worden, met uitzondering van een eventuele indeling onder rubriek 43.3 van de indelingslijst in het kader van emissiehandel, niet beschouwd als vergunningsplichtige inrichtingen. Fakkels maken wel een inherent deel uit van chemische en petrochemische installaties en bijgevolg wordt de inherente hinder van fakkels (geluidhinder, lichthinder, effect op immissies) wel meegerekend bij de beoordeling van het totale hinderaspect van de inrichting. De algemene VLAREM-voorwaarden ter beheersing van luchtverontreiniging, geluidshinder en hinder door licht zoals opgenomen in hoofdstukken 4.4, 4.5 en 4.6 van titel II van het VLAREM zijn bijgevolg van toepassing op fakkels.

Chemische en petrochemische installaties, inclusief raffinaderijen, betreffen GPBV-installaties die bijkomend moeten voldoen aan de Europese BBT-conclusies, in Vlaanderen geïmplementeerd via titel III van het VLAREM. Chemische installaties vallen onder het toepassingsgebied van hoofdstuk 3.9 van VLAREM III. In artikel 3.9.4.5 is bepaald dat affakkeling enkel toegepast kan worden omwille van veiligheidsredenen of bij andere dan normale bedrijfsomstandigheden door toepassing van een of beide van de technieken, vermeld in BBT 17 van de BBT-conclusies voor de gemeenschappelijke behandeling en het gemeenschappelijke beheer van afvalwaterstromen, en afgasstromen in de chemiesector (BREF CWW). In artikel 3.9.4.6 is bepaald dat, indien affakkelen onvermijdelijk is, emissies naar lucht beperkt worden door gebruik te maken van een of beide van de technieken vermeld in BBT 18 van de BREF CWW. Raffinaderijen vallen onder het toepassingsgebied van hoofdstuk 3.7 van VLAREM III. In afdeling 3.7.18 zijn gelijkaardige bepalingen opgenomen voor de raffinaderijen als voor de chemische installaties.

De regelgeving omvat bijgevolg voldoende regels om de hinder voor mens en milieu ten gevolge van fakkels tot een aanvaardbaar minimum te beperken.

2. De Europese BREF-documenten die worden opgesteld voor de diverse GPBV-sectoren o.a. Raffinaderijen, Chemiesector... bespreken het affakkelen. Deze documenten hebben het voordeel dat ze op Europees niveau worden gecoördineerd en zorgen voor een Europees level-playing field, alsook met de kennis en wetenschap die bij de diverse sectoren als administraties van de lidstaten aanwezig zijn. De Europese Richtlijn Industriële Emissies legt de lidstaten ook op om de conclusies uit deze BREF-documenten om te zetten in onze regelgeving (in Vlaanderen VLAREM III). Ik zal dus geen bijkomende initiatieven nemen.

Op bedrijfsniveau evalueren het MER en OVR respectievelijk de effecten op het milieu en het externe veiligheidsrisico. Aan de hand hiervan kunnen in de vergunning bijzondere voorwaarden worden opgelegd om de milieuhinder en het risico voor de omgeving tot een aanvaardbaar minimum te beperken. Artikel 4.1.12.2. van VLAREM II bepaalt dat bij voorvallen of bij onmiddellijke dreiging ervan, exploitanten onmiddellijk de nodige maatregelen moeten nemen om het voorval te bedwingen en te beheersen, om zo de gevolgen voor de mens en het milieu tot een minimum te beperken, en om verdere mogelijke voorvallen te voorkomen. De exploitant doet wanneer er zich een voorval voordoet op zijn bedrijf, onmiddellijk (wanneer het een bedrijf betreft dat onder de richtlijnen Industriële Emissies valt) of zo spoedig mogelijk

(wanneer het een ander bedrijf is) melding van dit voorval en van de genomen en/of geplande maatregelen bij de afdeling Handhaving van het departement Omgeving.

3. Het gebruik van een fakkel is een noodmaatregel die moet zorgen dat bij storingen in de installaties de gevaarlijke producten zo snel als mogelijk kunnen verwijderd worden om de installaties in een veilige toestand te brengen.

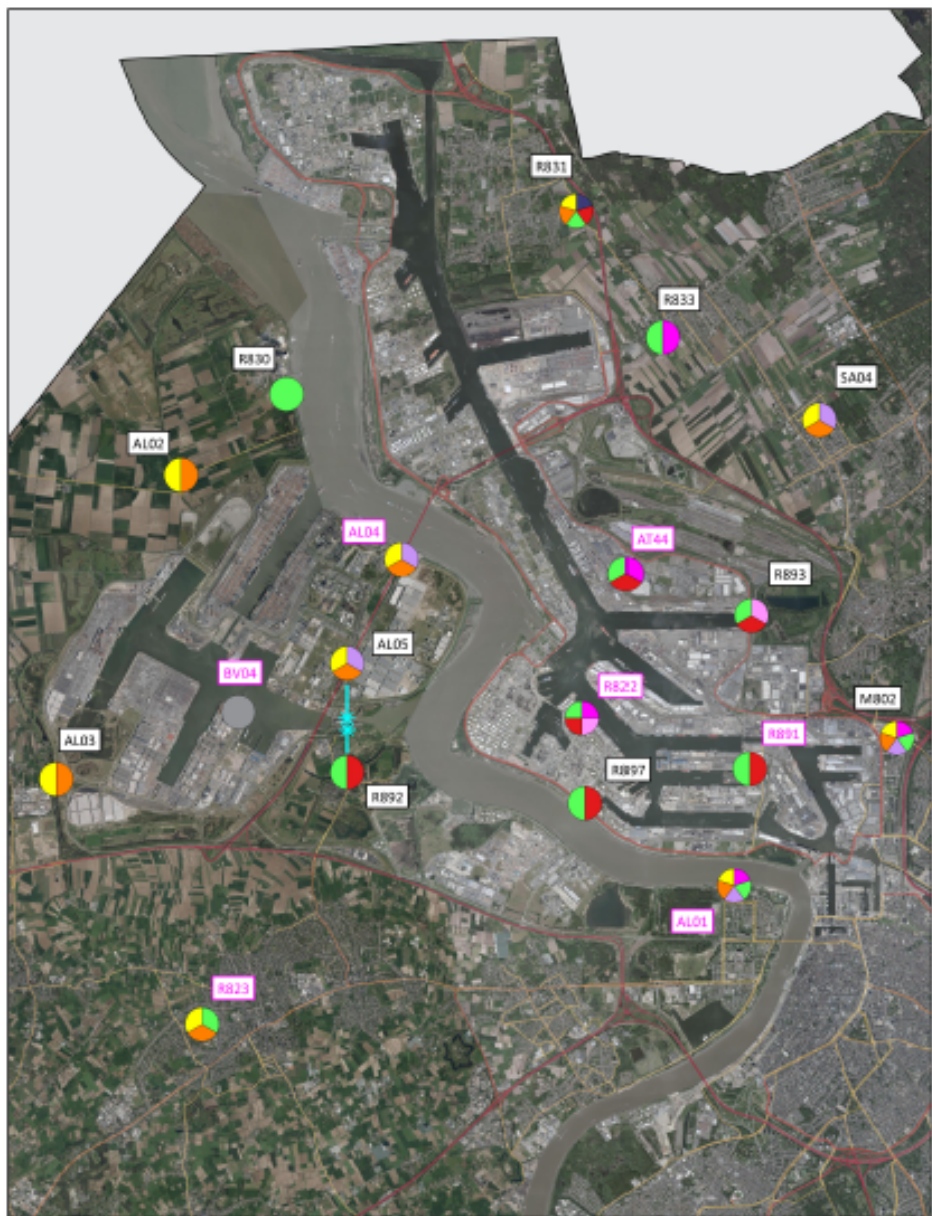
De affakkeling van 17 en 18 februari 2020 gebeurde niet bij de Total-raffinaderij, maar bij Total Olefins Antwerp. Het voorval dat zorgde voor de affakkeling, is gemeld aan de afdeling Handhaving van het departement Omgeving op 17 februari en is conform de VLAREM-regelgeving, nog verder aangevuld op 18 en 19 februari. Op 16 april heeft het bedrijf een overzicht bezorgd van het onderzoek dat door een multidisciplinair team is uitgevoerd om verbetermaatregelen te treffen om gelijkaardige incidenten in de toekomst te vermijden.

4. De fakkelhoogte bij Total varieert tussen 186 en 204 meter (bron website Total). De vlam zelf kan tientallen meters hoog zijn. Het debiet waarmee de te verbranden mix wordt geëmitteerd is niet laag. Dit wil zeggen dat de emissies – eer ze het grondniveau (meetniveau) bereiken waarop VMM meet – verspreid en verdund zijn over een groot oppervlak, ver van de fakkelinstallaties. Op 17 en 18 februari 2020 was er een harde zuidwestenwind, meer dan 8 m/s. Dit heeft de verspreiding en verdunning versterkt. In het Antwerpse havengebied werden die dagen geen abnormale verhogingen in de meetstations van de VMM vastgesteld. Er werden geen EU-normen of WGO-advieswaarden overschreden.
5. De affakkeling op 2 juni 2020 gebeurde eveneens door Total Olefins Antwerpen. Ook hier lag de oorzaak van het voorval bij een technisch storing. Het in de installatie aanwezige gas wordt dan gecontroleerd naar de fakkel geleid om daar verbrand te worden. Het fakkelen is een veiligheidsmaatregel en wordt ook voorzien en gereguleerd in de milieuwetgeving. De toezichthouder van de afdeling Handhaving van het departement Omgeving is niet ter plaatse geweest maar heeft het bedrijf via telefoon en e-mail gecontacteerd en heeft een incidentonderzoek opgevraagd.
6. Zoals eerder aangegeven varieert de fakkelhoogte en worden de emissies verspreid en verdund over een groot oppervlak eer ze het grondniveau (meetniveau) bereiken waarop VMM meet. In de periode rond 2 juni kwam de wind uit het noordwesten, maar de windsnelheid was lager. In het havengebied waren er licht verhoogde concentraties van fijn stof en stikstofmonoxide en in mindere mate van zwarte koolstof, stikstofdioxide en benzeen. Maar deze kunnen niet exclusief gelinkt worden aan de affakkeling. De emissies van andere bedrijven blijven bij weinig wind namelijk ook in de lucht hangen met een cumulatief effect. Er werden geen EU-normen of WGO-advieswaarden overschreden.
7. De VMM heeft in de Antwerpse haven een dicht meetnet aan meetstations verspreid over het havengebied om de luchtkwaliteit zo goed mogelijk in kaart te brengen en voldoet hiermee aan alle wettelijke verplichtingen. Een overzicht van de meetlocaties en gemeten pollutanten vindt u op de kaart in bijlage.

Het huidige meetnet met meetlocaties die verspreid zijn over het havengebied volstaat om de algemene luchtkwaliteit in het havengebied op te volgen en de belangrijkste incidenten vast te leggen, maar kan niet ieder incident in het havengebied detecteren. Locatie, emissiehoogte en meteo spelen hierbij een belangrijke rol. Het is niet mogelijk om het aandeel van een affakkelininstallatie te destilleren uit de vele andere emissies in het Antwerpse havengebied. Het achterhalen wat de impact (verspreiding) is van affakkeling op de luchtkwaliteit op grondniveau is complex en zal met een uitbreiding van het meetnet niet substantieel verbeteren: temperatuur op de verschillende

hoogtes (van 200 tot 3 meter), windrichting, windsnelheid, relatieve luchtvochtigheid, barometrische druk, regen, inhoud verbrande mix, hoeveelheid, debiet, tijdsduur spelen hierbij een belangrijke rol

Figuur 1: Overzicht van de VMM-maatstations in de Antwerpse haven

Luchtkwaliteit in de Antwerpse haven 2018

8. Hierbij een overzicht van de meldingen van affakkelingen in de haven van Antwerpen die de afdeling Handhaving van het departement Omgeving in 2019 en 2020 heeft ontvangen:
 - a) Total Raffinaderij: 16 fakkelmeldingen
 - b) Total Olefins Antwerp: 7 fakkelmeldingen
 - c) Antwerp Polymers: 31 fakkelmeldingen
 - d) Borealis: 8 fakkelmeldingen
 - e) BASF: 14 fakkelmeldingen

f) Exxon:55 fakkelmeldingen

Opmerking: dit overzicht geeft geen beeld van de grootte van de fakkelactiviteiten, alleen van de frequentie.

Er zijn geen niet-gemelde affakkelingen waargenomen.

9. Het concreet project is ons niet bekend, het principe van de verbranding met energierecuperatie is ons echter wel bekend en kan ingepast worden in de Europese afvalstoffenhiërarchie (Ladder van Lansink) die op dit afvalproduct van toepassing is. Het affakkelen wordt toegepast om veiligheidsredenen of andere dan gebruikelijke bedrijfsomstandigheden. Energiewinning op basis van restgassen vergt een continue stroom met een minimale calorische waarde om de gasturbines te kunnen aandrijven. Het onvoorspelbaar en discontinu karakter van de zaken die worden afgefakkeld, maakt net dat dergelijke concepten tot nog toe weinig beloftevol waren.